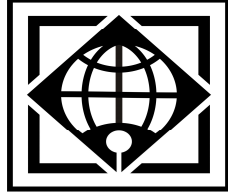

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه بین‌المللی امام خمینی

IMAM KHOMEINI
INTERNATIONAL UNIVERSITY

دانشکده علوم اجتماعی

گروه علوم سیاسی

عنوان:

بررسی مقایسه‌ای مواضع اتحادیه اروپا و سازمان کنفرانس

اسلامی در قبال تروریسم

پایان‌نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته علوم سیاسی

نگارنده:

سید محمدظاهر حسینی سواره

استاد راهنما:

دکتر مجید بزرگمهری

مهر ۱۳۹۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه بین‌المللی امام خمینی

IMAM KHOMEINI
INTERNATIONAL UNIVERSITY

دانشکده علوم اجتماعی

گروه علوم سیاسی

عنوان:

بررسی مقایسه‌ای مواضع اتحادیه اروپا و سازمان کنفرانس

اسلامی در قبال تروریسم

پایان‌نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته علوم سیاسی

نگارنده:

سید محمدظاهر حسینی سواره

استاد راهنما:

دکتر مجید بزرگمهری

استاد مشاور:

دکتر یحیی فوزی

مهر ۱۳۹

تقدیم

به پدر و مادرم

که با تمامی آنچه که داشتند

موجبات تحصیل مرا فراهم آورده و من هر آنچه که دارم

مربون زحمات و دعای خیر این بزرگواران است و اقرار می‌کنم که در جوارشان عاجزم.

و تقدیم

به برادران و خواهران مهربانم که در تمامی مراحل زندگی ام الگوی من

و همواره در تمامی لحظات یاری دهنده من بودند

و من بی‌شک تا آخر زندگانی ام مدیون دلسوزی ایشان خواهم ماند.

و

تقدیم به آنکه شوق زیستن و امید به آینده را در من زنده می‌کند و تقدیم ویژه به آنها که در کنار ما هستند ولی درکشان نمی‌کنیم و احساس تنهایی می‌کنند.

تقدیر و شکر

خدا یا تو را سپاس آن گاه که مراد دایره امکان نهادی و نقش علم را بر دقترا ندیشه ام کشیدی و چشمه ساز زلال دانش را ارزانی ام داشتی تا در برهوت نادانی سیراب گردم و وجودم باشد. در ابتدا از اولین و بزرگترین معلمان زندگی‌م، پدر و مادر عزیزم که مراب جان پرورزند و امید رسیدن به افق‌های روشن را در دلم سگوفاساختند از مصیبت قلب شکر می‌کنم، و سپاس خداوند متعال را که به من توفیق داد تا دو مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد را در محضر اساتید بزرگ و کرامت‌داری با موفقیت به پایان برسانم.

جناب آقای دکتر محمد بزرگمیری هر چه اندیشیدم توانستم جمله‌ای بیابم که آنچنان که باید شکر قلبی مرا، از شما می‌مرد بزرگ، بیان دارد. شما که علی‌رغم حجم زیاد کار هر روز از روز دیگر خوشتر و مهربان‌تر بودید. پنج‌گاه توانستم و نخواهم توانست آن طور که باید زحمات شما را جبران کنم و حتی قادر نیستم آن‌گونه که باید از شما سپاسگزاری کنم. در توصیف مقام ولایت باید گفت:

من ره به خلوت عشق، مرکز نبوده بودم   پیدانمی‌شدی تو، شاید که مرده بودم.

از جناب آقای دکتر سحیحی فوزی به خاطر راهنمایی‌های ارزنده ایشان، کمال شکر را دارم. از اساتید گروه علوم سیاسی دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، که از راهنمایی‌های آنان استفاده و اطرافشان را مرکز فراموش نخواهم کرد: جناب آقای دکتر قربانزاده، دکتر نوازانی، دکتر درویش، دکتر قاسمی، دکتر عیوضی ساکزادارم. از دوستان عزیزم جناب آقای احمدی از غندی، ایکدر، امینی، صحرانیان، ایانی، ابراهیمی، زراعت‌پناه، و سرکار خانم ورچه و حسینی که مراد بخارش این پیمان نامه‌یاری کردند کمال تقدیر و شکر را دارم.

چکیده:

هدف از پژوهش حاضر بررسی مقایسه‌ای مواضع اتحادیه اروپا و سازمان کنفرانس اسلامی در قبال تروریسم است. جهت رسیدن به این هدف نگارنده ضمن بررسی مقوله تروریسم و راههای مبارزه با آن، با تحلیل مدارک و اسناد اتحادیه اروپا و سازمان کنفرانس اسلامی، تمایز موجود میان برداشتهای این دو سازمان را از مقوله تروریسم بررسی می‌کند. مسأله اساسی وجوه اشتراک و افتراق مبانی و تعریف و محورهای مبارزه با تروریسم از دیدگاه اتحادیه اروپا و سازمان کنفرانس اسلامی است. روش تحقیق در این پایان نامه توصیفی-تحلیلی بوده و با توجه به این روش عملکردهای متفاوت سازمان کنفرانس اسلامی و اتحادیه اروپا در خصوص تروریسم مورد بررسی قرار می‌گیرد. یافته‌های این پژوهش بیانگر آن است که سازمان کنفرانس اسلامی و اتحادیه اروپا در محکومیت تروریسم و جلوگیری از گسترش آن اتفاق نظر دارند ولی از لحاظ مبانی و تعریف تروریسم سازمان کنفرانس اسلامی با تأکید بر اصول عدالت، شریعت اسلامی و حقوق بین‌المللی عمل می‌کند؛ به خصوص در زمینه مبارزه با تروریسم به از بین بردن ریشه‌های تروریسم در جهان از یک طرف، و ضرورت تفکیک مبارزات استقلال‌طلبانه، جنبش‌های آزادیبخش و ضد اشغالگری با فعالیتهای تروریستی از طرف دیگر معتقد می‌باشد این در حالی است که اتحادیه اروپا در بحث مبانی بیشتر بر حقوق بشر و حقوق بین‌الملل تأکید می‌کند ولی در تعریف تروریسم بر اساس عنصر حیطة عملیات هرگونه تفکیک میان تروریسم و مبارزات آزادیبخش ملی را توجیه‌پذیر نمی‌داند.

مفاهیم کلیدی: تروریسم، جنبشهای رهایی بخش، اتحادیه اروپا، سازمان کنفرانس اسلامی، حیطة عملیات

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	مقدمه.....
۱.....	تعریف مسأله:.....
۲.....	طرح سؤال اصلی تحقیق:.....
۲.....	فرضیه اصلی تحقیق:.....
۳.....	سوابق پژوهشی موضوع.....
۷.....	سازماندهی پژوهش:.....
۸.....	فصل اول .....
۸.....	تروریسم و ابهام در تعریف .....
۱۰.....	قسمت اول-ریشه لغوی و ویژگی ها.....
۱۰.....	الف- ریشه لغوی واژه تروریسم:.....
۱۲.....	ب- ویژگی های تروریسم:.....
۱۲.....	۱-جهان شمولی:.....
۱۳.....	۲-سیال بودن:.....
۱۳.....	۳-غیر سرزمینی بودن:.....
۱۳.....	قسمت دوم -ریشه های تروریسم:.....
۱۳.....	الف- ریشه های روانی تروریسم.....
۱۴.....	۱-انگیزه ها و نقاط آسیب پذیر:.....
۱۵.....	۲-بی عدالتی:.....
۱۵.....	۳-هویت:.....

۱۶.....	۴-تعلق داشتن:
۱۶.....	۵-حملات انتحاری:
۱۷.....	۶-نقش رهبری:
۱۷.....	۷-ایدئولوژی:
۱۸.....	ج-ریشه های اقتصادی:
۱۹.....	د-ریشه های سیاسی تروریسم:
۲۰.....	ه-ریشه های دینی و مذهبی تروریسم:
۲۰.....	قسمت سوم-تفکیک تروریسم از استیفای حق تعیین سرنوشت:
۲۴.....	فصل دوم.....
۲۴.....	معرفی اجمالی اتحادیه اروپا و سازمان کنفرانس اسلامی
۲۵.....	قسمت اول-معرفی اجمالی اتحادیه اروپا:
۲۵.....	الف-چگونگی شکل گیری اتحادیه اروپا.....
۲۶.....	ب-بررسی زمینه های همگرایی در اروپا:
۲۷.....	۱-شرایط جغرافیایی.....
۲۷.....	۲-زمینه های اجتماعی- فرهنگی.....
۲۸.....	۳-سازگاری نظامهای اقتصادی.....
۲۸.....	۴-پیوستگی سیاسی:
۲۹.....	ج-شرایط و انگیزه ها.....
۲۹.....	قسمت دوم- ساختار اتحادیه اروپا.....
۲۹.....	الف- شورای اروپا:
۳۱.....	ب- پارلمان اروپا:
۳۳.....	ج- کمیسیون اروپا:
۳۵.....	د- شورای وزیران:

- ه- ارکان فرعی ۳۶
- ۱- کمیته اجتماعی- اقتصادی ESC ۳۶
- ۲- کمیته مناطق: ۳۷
- ۳- بانک سرمایه گذاری اروپایی ۳۷
- قسمت سوم - سیاست خارجی و دفاعی: ۳۷
- الف - سابقه سیاست خارجی و امنیتی مشترک: ۳۷
- ب- محتوای سیاست خارجی و امنیتی مشترک: ۳۹
- ج - موانع فراروی سیاست خارجی و امنیتی مشترک: ۴۱
- د- جایگاه اتحادیه اروپا در نظام بین الملل: ۴۴
- ۱- قدرت سخت افزاری اتحادیه اروپا ۴۶
- ۲- قدرت نرم افزاری: ۴۸
- ۳- قدرت فرهنگی و سیاسی: ۴۹
- ه- راهبرد امنیتی اروپایی: ۵۲
- قسمت چهارم- معرفی اجمالی سازمان کنفرانس اسلامی ۵۳
- الف- چگونگی شکل گیری سازمان کنفرانس اسلامی: ۵۴
- ۱- زمینه های فرهنگی تاریخی: ۵۵
- ۲- زمینه های تاریخی- سیاسی ۵۵
- ب- اهداف و اصول سازمان کنفرانس اسلامی: ۵۷
- ج- روش عضویت و خروج از سازمان کنفرانس اسلامی ۵۸
- د- تشکیلات سازمان کنفرانس اسلامی ۵۹
- ۱_ کنفرانس پادشاهان و رؤسای کشورها و حکومت ها: ۵۹
- ۲- کنفرانس وزرای امور خارجه: ۵۹
- ۳- دبیرخانه: ۶۰

۶۱.....	۴- دادگاه بین المللی عدل اسلامی:
۶۲.....	۵- نهادهای وابسته به سازمان کنفرانس اسلامی:
۶۲.....	ه- جایگاه سازمان کنفرانس اسلامی در نظام بین الملل:
۶۴.....	فصل سوم.....
۶۴.....	سیاستهای اتحادیه اروپا در مبارزه با تروریسم.....
۶۵.....	قسمت اول - اقدامات اتحادیه اروپا در مقابل تروریسم.....
۶۵.....	الف - مبانی اتحادیه اروپا:.....
۶۵.....	۱- اصل حاکمیت:.....
۶۶.....	۲- نظم حقوقی:.....
۶۸.....	۳- اصل حقوق بشر:.....
۷۰.....	ب- تعریف تروریسم در اتحادیه اروپا.....
۷۱.....	۱- دلایل ارائه تعریفی از تروریسم.....
۷۲.....	۲- تعاریف اروپایی ها از تروریسم.....
۷۵.....	۳- عناصر تعریفی.....
۸۳.....	ج - قانونگذاری:.....
۸۳.....	۱- کنوانسیون اروپایی راجع به سرکوبی تروریسم (۱۹۷۷):.....
۸۴.....	۲- موضع مشترک در مورد مبارزه با تروریسم.....
۸۶.....	۳- چارچوب تصمیم شورا:.....
۸۹.....	۴- استراتژی اتحادیه اروپا برای مبارزه با تروریسم:.....
۹۱.....	د- سازوکار اجرایی:.....
۹۳.....	۱- یورویل:.....
۹۵.....	۲- یوروجست:.....
۹۸.....	۳- شنگن:.....

- ه- همکاری های بین المللی اتحادیه اروپا در زمینه مبارزه با تروریسم: ۹۹
- ۱- همکاری میان کشورهای عضو: ۹۹
- ۲- همکاریهای بین المللی اتحادیه اروپا با دیگر کشورها و سازمانها ۱۰۰
- فصل چهارم** ۱۰۳
- مواضع سازمان کنفرانس اسلامی در مبارزه با تروریسم** ۱۰۳
- قسمت اول- اقدامات سازمان کنفرانس اسلامی برای مبارزه با تروریسم ۱۰۴
- الف- مبانی سازمان کنفرانس اسلامی: ۱۰۴
- ۱- اسلام دین صلح طلبی، امنیت، کرامت انسانی، عدالت: ۱۰۴
- ۲- بررسی تروریسم از دیدگاه اسلام: ۱۰۷
- ۳- پایه های حقوقی و فکری اعضای سازمان کنفرانس اسلامی ۱۱۱
- ب - تعریف تروریسم از دیدگاه سازمان کنفرانس اسلامی: ۱۱۴
- ۱- عناصر تعریفی: ۱۱۶
- ج- قوانین: ۱۱۹
- ۱- محورهای مهم مورد بحث در اجلاس کراچی: ۱۲۰
- ۲- اجلاس تهران در خصوص مبارزه با تروریسم (دسامبر ۱۹۹۷): ۱۲۱
- ۳- قطعنامه شماره پ- ۴۳/۷، دستورالعمل دول عضو سازمان کنفرانس اسلامی در مبارزه با تروریسم بین المللی (کازابلانکا ۱۹۹۴) ۱۲۲
- ۴- بیانیه ی سازمان کنفرانس اسلامی در خصوص تروریسم بین المللی (دوحه قطر ۲۰۰۱): ۱۲۸
- ۵- اعلامیه کوالالامپور در زمینه تروریسم بین المللی: ۱۲۹
- ۶- کنفرانس بین المللی مقابله با تروریسم (ریاض ۲۰۰۵): ۱۳۲
- ۷- اعلامیه سازمان کنفرانس اسلامی در مکه (دسامبر ۲۰۰۵) ۱۳۳
- ۸- قطعنامه شماره پ- ۱۲/۳۳ پیرامون مبارزه با تروریسم بین المللی (باکو- ۲۰۰۶): ۱۳۴
- ۹- کنفرانس بین المللی تروریسم، ابعاد، تهدیدات و راهکارهای مقابله با آن (تونس ۲۰۰۷): ۱۳۵
- د- ساز و کار اجرایی در سازمان کنفرانس اسلامی برای مبارزه با تروریسم: ۱۳۷

۱- همکاری قضایی بین سازمان کنفرانس اسلامی تروریسم:	۱۳۷
ه- همکاری های بین المللی سازمان کنفرانس اسلامی برای مبارزه با تروریسم:	۱۳۹
۱- همکاری با سازمان ملل:	۱۳۹
۲- همکاری با سازمان های منطقه ای:	۱۴۰
نتیجه گیری:	۱۴۳
ضمائم:	۱۴۶
ضمیمه شماره ۱	۱۴۶
ضمیمه شماره ۲	۱۵۵
فهرست منابع و مآخذ: ،	۱۶۱
کتاب ها	۱۶۱
مقالات	۱۶۴
پایان نامه ها	۱۶۶
منابع انگلیسی:	۱۶۶
منابع اینترنتی	۱۶۸

تعریف مسأله :

تروریسم پدیده تازه ای نیست. شاید بتوان گفت که قدمت آن به درازای حیات اجتماعی بشر و همزاد با ظهور قدرت است. تاریخ آکنده از اقدامات تروریستی است که جان انسانهای بی‌گناه زیادی را گرفته یا زندگی آنها را به خطر انداخته است. اما امروزه تروریسم هر روز شیوع بیشتری یافته و در حال تبدیل شدن به جریانی مسلط در زندگی ما است؛ گستردگی پهنه فعالیت و تاثیرگذاری تروریسم در حال حاضر به شکلی است که به عنوان پدیده نوین عصر حاضر شناخته شده است. همزمان با اوج‌گیری فعالیت‌های تروریستی، دنیای غرب نیز موج حملات و اتهامات خود علیه جهان اسلام را آغاز نموده و اسلام را مذهب خشونت و ترور، مسلمانان را تروریست و جهان اسلام را جایگاه تروریست‌ها نامیده است. بعد از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و پایان جنگ سرد فلسفه همگرایی جهان غرب کم‌رنگ شد و برای گریز از این خلاء فلسفی، دنیای غرب خواستار دشمنی فرضی برای جایگزینی شوروی بود؛ به همین دلیل است که با طرح تز برخورد تمدن‌های هانتینگتون، اسلام و تمدن اسلامی را هدف تبلیغات منفی خود نشانه گرفت. ریچارد نیکسون رئیس‌جمهور سابق آمریکا جهان اسلام را عامل اصلی و در عین حال خطرناک جهان بعد از جنگ سرد معرفی می‌کند، وی تفکرات اسلام بنیادگرا را عنصر اصلی خشونت و تنش و حرکت‌های انقلابی جهان سوم در قرن آینده می‌بیند، به اعتقاد وی، اسلام عامل محرک جهان سوم و جانشین کمونیسم بی‌اعتبار شده در این کشورهاست در این راستا نه تنها در عرصه مطبوعات و رسانه‌های بین‌المللی به شکل فزاینده‌ای کشورهای اسلامی مورد هجوم تبلیغاتی قرار گرفته‌اند بلکه در مجامع بین‌المللی به ویژه سازمان ملل و شورای امنیت نیز بیشترین موارد طرح شده به کشورهای اسلامی مربوط می‌شود. از سوی دیگر، پس از حوادث ۱۱ سپتامبر در آمریکا، دنیای غرب به گونه‌ای شدید و به بهانه مبارزه با تروریسم، به کشورهای اسلامی چون افغانستان و عراق حمله کرد. اینها همه درحالیست که مبانی اعتقادی اسلام به صراحت در آیات و روایات به مذمت ترور و اعمال تروریستی پرداخته است و به هیچ عنوان ترور و فلسفه تروریسم را تأیید نمی‌کند. در یک چنین وضعیتی جایگاه سازمان کنفرانس اسلامی به عنوان یک نهاد فراگیر بین‌المللی اسلامی بسیار حائز اهمیت است؛ و به عنوان یک نهاد رسمی بین‌المللی می‌تواند تبیین‌کننده مواضع رسمی دولتهای اسلامی به صورت مشترک در زمینه تروریسم باشد. از سوی دیگر مواضع اتحادیه اروپا به عنوان نماینده کشورهای غربی در

بررسی و تحلیل از تروریسم حائز اهمیت است. زیرا که تبیین درست از مواضع این دو سازمان می‌تواند در تحلیل جامع و منطقی پدیده تروریسم و به دنبال آن قایل شدن تمایز میان دیدگاه این دو سازمان در تحلیلشان از پدیده تروریسم کمک کند. جهت رسیدن به این هدف نگارنده در نظر دارد ضمن بررسی مقوله تروریسم و راههای مبارزه با آن، با تحلیل مدارک و اسناد اتحادیه اروپا و سازمان کنفرانس اسلامی که مربوط به تروریسم می‌شوند؛ مانند (قطعنامه شماره پ۳۴/۷ کازابلانکا، اجلاس تهران ۱۹۹۷، اعلامیه کوالامپور، بیانیه ریاض ۲۰۰۵، قطعنامه شماره پ ۱۲/۳۳ باکو- آذربایجان ۲۰۰۶، بیانیه تونس ۲۰۰۷، قطعنامه ۲۰ جولای ۲۰۱۰ بروکسل، قطعنامه شورای اروپا بروکسل ۲۰۰۵ و ....) تمایز موجود میان برداشتهای این دو سازمان را از مقوله تروریسم بررسی کند. زیرا که تنها با بررسی مفاد این اسناد می‌توان، ضمن تبیین مواضع رسمی این دو سازمان، اولویت‌ها و تعاریف خاص کشورهای اروپایی بخصوص اعضای اتحادیه اروپا و کشورهای اسلامی را از پدیده تروریسم مورد بررسی قرار داده و با یکدیگر مقایسه کرد.

طرح سؤال اصلی تحقیق:

وجوه اشتراک و افتراق تعریف و محورهای مبارزه با تروریسم در اتحادیه اروپا و سازمان کنفرانس اسلامی چیست؟

فرضیه اصلی تحقیق:

اتحادیه اروپا و سازمان کنفرانس اسلامی وجوه اشتراک زیادی در مباحث مرتبط با مبارزه با تروریسم مانند محکومیت تروریسم و جلوگیری از گسترش آن دارند لیکن در بحث تعریف و تعیین مصادیق تروریسم، اتحادیه اروپا، هرگونه تفکیک میان تروریسم و مبارزات آزادیبخش ملی را توجیه پذیر نمی‌داند و معتقد است که یک آرمان هر اندازه هم که مشروع باشد هرگز نمی‌تواند توسل به اقدامات تروریستی را توجیه کند؛ این در حالی است که سازمان کنفرانس اسلامی به ضرورت شناخت و خشکانیدن ریشه‌های تروریسم در جهان از یک طرف و ضرورت تفکیک مبارزات استقلال طلبانه، جنبش‌های آزادیبخش و ضد-اشغالگری و تبعیض نژادی با فعالیتهای تروریستی معتقد می‌باشد.

سوابق پژوهشی موضوع :

در ارتباط با موضوع محوری این تحقیق و موضوعات فرعی آن آثار متنوعی قبلاً به چاپ رسیده است که می‌توان تقسیم بندی ذیل را از آنها ارائه داد.

دسته اول مربوط به کتاب‌هایی است که به معرفی پدیده تروریسم به صورت کلی و نگاه اتحادیه اروپا به آن می‌پردازد به عنوان مثال کتاب تروریسم و توسعه تألیف کیم کراین - پیتر شالک، که عباس محمدی اصل آن را ترجمه کرده و توسط نشر حق شناس و در سال ۱۳۸۸ به چاپ رسانده است به بحث تأثیرات سیاست توسعه بر تروریسم می‌پردازد و این کتاب همچنین به سیاستهای توسعه‌ای اتحادیه اروپا در قبال تروریسم در ایرلند شمالی اشاره کرده است و نشان داده که سیاستهای توسعه‌ای اجتماعی و اقتصادی می‌توانند مانع جذب نیروهای جدید در گروههای تروریستی شوند.

کتاب تروریسم شناسی علی عبدالله خانی که از سوی انتشارات موسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین المللی ابرار معاصر در سال ۱۳۸۶ منتشر شده است، ضمن اینکه به بحث مفصلی از تروریسم می‌پردازد در فصل چهارم به صورت جزئی به چارچوبه تصمیم اتحادیه اروپا برای مبارزه با تروریسم اشاره ای کوتاه کرده است.

کتاب تحولات نوین سیاسی و امنیتی اتحادیه اروپا تألیف شهرام فرسایمی که توسط دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی وزارت امور خارجه در سال ۱۳۸۲ به چاپ رسیده است تلاش می‌کند به بررسی عمده ترین و جدیدترین تحولات سیاسی و امنیتی اتحادیه اروپا (در مقطع زمانی ۱۹۹۳ تا ۲۰۰۳ میلادی) اشاره‌ای کوتاه داشته باشد تا گامی در جهت شناخت بهتر و دقیق تر این اتحادیه برداشته شود.

همچنین در کتاب اروپا که ویژه سیاست خارجی و امنیتی اتحادیه اروپا توسط بهزاد احمدی لفورکی که بوسیله موسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین المللی ابرار معاصر تهران در سال ۱۳۸۸ به چاپ رسیده است به مجموعه مقالات در خصوص مسائل سیاست خارجی و امنیتی اتحادیه اروپا اشاره شده است .

علاوه بر این در شماره دیگری از کتاب اروپا که ویژه رویکردهای امنیتی اتحادیه اروپا با گردآوری علی فلاحی و توسط موسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین المللی ابرار معاصر تهران، در سال ۱۳۸۴ به چاپ رسیده است سعی شده تا با ارائه مقالاتی چند، نگرش و سیاستهای امنیتی اروپایی را در حوزه های مختلف به خوانندگان منعکس نماید. به خصوص در مقاله پایانی این کتاب به ارزیابی سیاستهای نظامی و امنیتی در اروپا با ارائه یک مقایسه تطبیقی به رویکرد امنیتی سه کشور آلمان- فرانسه- و انگلستان در خصوص سیاست ها و سازو کارهای دفاعی اروپا از جمله تقابل با تروریسم به صورت جزئی پرداخته شده است.

دسته دوم کتابهایی هستند که به معرفی سازمان کنفرانس اسلامی و تشکیلات و ارکان آن می پردازند که می توان به کتب زیر استناد کرد: یکم: سازمان کنفرانس اسلامی (ساختار، عملکرد و روابط آن با ایران)، فوزی تویسرکانی، یحیی انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۷۷. در این کتاب علل شکل گیری - ساختار و شیوه های تصمیم گیری و عملکرد سازمان کنفرانس اسلامی مورد بررسی قرار گرفته است. همچنین در قسمتی از این کتاب به نقش ایران در وحدت یا تفرقه در درون سازمان و عوامل موثر در موضع گیری سازمان نسبت به مسائل ایران و زمینه های مشترک همکاری بین ایران و کشورهای اسلامی در قالب سازمان و بررسی نقاط اشتراک و افتراق بین کشورهای عضو مورد بررسی قرار گرفته، همچنین در پیوست آخر کتاب به اجلاس تهران اشاره شده که به محکومیت تروریسم بین المللی در تمام اشکال و مظاهرش اختصاص دارد.

دوم: همایش ارزیابی نیمه اول دوره ریاست جمهوری ایران بر سازمان کنفرانس اسلامی، مجموعه مقالات، بلوچی، حیدر علی، چاپ: دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی - تهران، ۱۳۷۸. در یکی از مقالات این همایش که تحت عنوان سازمان کنفرانس اسلامی و مبارزه با تروریسم از اسحاق آل حسین به چاپ رسیده به سیر تاریخی اقدامات سازمان کنفرانس اسلامی در مبارزه با تروریسم اشاره ای گذرا شده است و به مبانی اعتقادی اسلام در محکومیت تروریسم اشاره شده است.

سوم: سازمان کنفرانس اسلامی در جهان متغییر، تألیف محمد السیر السلیم، منیر بدوی السیر، عبدالمنعم الشماط، علی عبدالعزیز ابوزید که توسط حسن رضایی، دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی وزارت خارجه، تهران ۱۳۷۶ ترجمه شده است. در این کتاب به عملکرد سازمان کنفرانس اسلامی پس از جنگ سرد می-

پردازد و در بخشی از کتاب که با عنوان نقش سازمان کنفرانس اسلامی در نظم نوین بین‌المللی است، بحثی با عنوان «تروریسم: نوعی تحریم اسلام» ارائه می‌دهد. در این قسمت به برخی از اجلاس‌های سازمان که در آن بحث تروریسم مطرح شده است، اشاره ای کوتاه و گذرا شده است.

چهارم: ایران و سازمان کنفرانس اسلامی، بررسی عملکرد سازمان کنفرانس اسلامی در دوره ریاست ایران بر این سازمان: آذر ۱۳۷۶ تا آذر ۱۳۷۹ تألیف مراد عنادی الموتی که وزارت امور خارجه، در سال ۸۱ آن را به چاپ رساند. در این کتاب نیز نویسنده تلاش کرده است تا عملکرد سازمان کنفرانس اسلامی را در زمان ریاست ایران بر این سازمان تحلیل کرده و پیامدهای آن را بررسی کند.

پنجم: سازمان کنفرانس اسلامی: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه، مجموعه کتاب‌های سبز وزارت امور خارجه. تهران ۱۳۷۳. در کتاب سبز ویژه سازمان کنفرانس اسلامی بطور مفصل به توضیح در مورد چارچوب‌ها، ساختار و ارکان سازمان کنفرانس اسلامی پرداخته شده و کاملاً آن را توضیح می‌دهد.

ششم: کاستی‌ها و بایسته‌های فرهنگی جهان اسلام (سازمان کنفرانس اسلامی) تألیف سید محمد جواد شوشتری، نشر امیر کبیر، تهران، ۱۳۸۳. در این کتاب نیز همانگونه که از اسم آن نیز نمایان است نویسنده تلاش میکند تا ضمن بررسی سازمان کنفرانس اسلامی کاستی‌ها و کمبودهای این سازمان را گوشزد کرده و تصویری برای بهتر شدن این سازمان در آینده ارائه دهد.

۲- قسمت سوم مربوط به کتاب‌هایی است که به بحث کلی پیرامون تروریسم می‌پردازد که به برخی از آنها اشاره می‌شود.

یکم: تروریسم، ریشه‌های تروریسم و اهداف آمریکا از لشکرکشی به جهان اسلام، تألیف حسن واعضی، انتشارات سروش، تهران، ۱۳۸۰. در این کتاب به تبیین مفهوم تروریسم و اشکال آن و تعریف جرم تروریستی مورد بحث قرار گرفته است. همچنین، به نگرش اسلام در خصوص تروریسم پرداخته شده و به محکوم کردن تروریسم توسط اسلام در این کتاب نشان داده شده است. نویسنده در این کتاب معتقد است که آمریکا و اسرائیل پس از عملیات ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ بر اساس یک استراتژی از پیش طراحی شده، به تعریف مفهوم تروریسم پرداختند و اسلام و تروریسم را مترادف هم دانستند که هدف آنها از بین بردن روحیه مبارزه با استعمار، سلطه‌گری و ظلم در میان مسلمانان است.

دوم: «تروریسم و حقوق بین المللی» مجموعه مقالات، تألیف سید قاسم زمانی و دیگران، انتشارات موسسه مطالعات اندیشه سازان نور، تهران، ۱۳۸۶. این کتاب مجموعه مقالاتی در مورد جنبه های گوناگون تروریسم را، از نظر نویسندگان مورد بررسی قرار داده است، در بخشی از این کتاب مقاله ای از ابراهیم طریبیشی توسط ابولفضل تقی پور ترجمه شده است که به بررسی پاره ای از مواضع سازمان کنفرانس اسلامی در مورد تروریسم پرداخته است. نویسنده مواضع سازمان را بویژه پس از حوادث ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ مورد بررسی قرار می دهد.

سوم: جهانی شدن تروریسم، تألیف محمد علی ناجی راد، انتشارات دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی، تهران، ۱۳۸۷. در این کتاب نیز نویسنده تأثیرات پدیده جهانی شدن بر تروریسم را به نقد می گذارد و ضمن ارائه توضیحی از تروریسم تلاش می کند تا ظهور و گسترش یافتن پدیده تروریسم را در عصر نوین به نقد می گذارد.

چهارم: «تروریسم، تاریخ، جامعه شناسی، گفتمان، حقوق»، تألیف علیرضا طیب، نشر نی، تهران، ۱۳۸۳. این کتاب نیز ضمن بررسی پدیده تروریسم از منظر تاریخی، و پیدایش گروه های بنیاد گرای اسلامی را به آمریکا نسبت داده است.

اما در ارتباط با مواضع سازمان کنفرانس اسلامی در قبال تروریسم، تاکنون کتاب مشخصی به زبان فارسی به چاپ نرسیده و فقط کنوانسیون سازمان کنفرانس اسلامی توسط دکتر مجید بزرگمهری به چاپ رسیده است، و ضمن آن جدیداً پایان نامه ای با موضوع «بررسی مواضع سازمان کنفرانس اسلامی در قبال تروریسم» توسط دانشجوی کارشناسی ارشد علیرضا خادمی نوشته شده است که می توانست بخشی از کار نگارنده در این پژوهش باشد.

در زمینه مواضع اتحادیه اروپا در قبال تروریسم نیز منابع فارسی بسیار کم بوده و به نظر می رسد خلاء منابع در این زمینه احساس می شود.

بنابر مطالب گفته شده نگارنده بنا دارد تا متمایز از منابع ذکر شده ضمن تحلیل مفاهیم تروریسم و توضیح چارچوب های دو سازمان کنفرانس اسلامی و اتحادیه اروپا، به بررسی مواضع این دو سازمان در زمینه تروریسم بپردازد و در ادامه مواضع این دو سازمان را در این زمینه با هم مقایسه کند.

سازماندهی پژوهش:

این پژوهش از مقدمه و چهار فصل مجزا تشکیل شده است.

مقدمه شامل توضیح مراحل مختلف پژوهش می باشد.

همچنین در فصل اول نگارنده به ارائه کلیات بحث و روشن شدن چارچوب مفاهیم خواهد پرداخت. به این منظور ضمن ارائه تعاریف تروریسم به بررسی ویژگی‌ها و ریشه‌های تروریسم می پردازد و بدین وسیله تلاش می کند تا تصویر درستی از این پدیده به دست دهد.

اما در فصل دوم نگارنده به طور جامع به بررسی ساختار سازمان کنفرانس اسلامی و اتحادیه اروپا می-پردازد و بدین وسیله تلاش می کند تا تصویر درستی از این دو سازمان به دست دهد.

در فصل سوم نگارنده به طور جامع به بررسی دیدگاهها و اقدامات اتحادیه اروپا در زمینه تروریسم می پردازد و با توجه به قطعنامه ها و بیانیه های مختلف این اتحادیه، به تحلیل مفهوم تروریسم می پردازد.

در فصل چهارم نیز نگارنده تلاش می کند، به بررسی دیدگاهها و مواضع سازمان کنفرانس اسلامی در زمینه تروریسم بپردازد و با توجه به قطعنامه ها و بیانیه های مختلف این سازمان، به تحلیل مفهوم تروریسم از این سازمان بپردازد.

در قسمت نتیجه گیری نیز ضمن ارائه جمع بندی بحث، تلاش می شود وجه تمایز و تشابه برداشت های دو سازمان کنفرانس اسلامی و اتحادیه اروپا از مقوله تروریسم بیان شود. و پیشنهاداتی به صورت ارائه راهکارهایی جهت مبارزه با تروریسم و مقابله با تهدیدات روزافزون آن ارائه شود.